

Bir aydan kısa vadeli kar payı sorunsalı

.....
ÇETİN ALİ DÖNMEZ *

Dinimiz faizi yasaklamıştır malum, bu konudaki ayet ve hadislerin bahsine girmeyeyim, yerim dar. Benim asıl anlatmak istediğim başka. Müslümanız elhamdulillah ama konu para özellikle de faiz olunca birçoğumuz Allah'ın emrettiği şekilde yaşamıyoruz, faiz belasına boğazımıza kadar batmış durumdayız. Cumhurbaşkanımız faiz konusunda hassas ama tek başına yeterli olmuyor. Piyasalardaki gelişmeler faizi adeta vazgeçilmez bir parametre hâline getirmiş hatta dayatmış diyelim, resmen kimildayamıyoruz.

Faizli sisteme mahkûm olmamızın asıl sebebi, alternatif finansal sisteme kafa yormamamız dolayısıyla bence yine biziz. Belki bazı okuyucularımızı rahatsız edebilir ama parasal konularda fetva makamlarımızın özellikle

ekonomik ve finansal konulardaki bilgi eksikliği nedeniyle, dinî kuralları çok dar çerçevede yorumladığımı, adeta yaşanması imkânsız bir mali sistemi dayattığını düşünüyorum. Faiz haram eyvallah, kâr payı helal ona da eyvallah ama kardeşim neden bir aydan kısa vadeli kâr payı hesabı açamıyorum, neden bir günlük, iki günlük, haftalık kâr payı alamıyorum. Para kıymetli, enflasyon var çünkü. Para dışında neredeyse her şeyin fiyatı artıyor. Parayı da tam bir ay bağlamak istemiyorum ya da bağlayamıyorum. Birkaç gün boşa kalacak param var, neden katılım bankalarından kâr payı alamıyorum, bir aydan kısa süreli katılım hesabı açamıyorum, anlaşılır gibi değil bana göre. İslamî bankacılığın ya da katılım bankacılığının halkımızın isteklerine cevap vermekten uzak olduğunun bir göstergesi de toplam bankacılık sistemimizde katılım bankacılığının oranının sadece %6 olması. Ne yazık ki bir arpa boyu yol ancak kat edebilmiş ülke olarak.

Bu yazımda katılım bankacılığına halkımızın talebini arttıracak bir öneride bulunmak istiyorum. Önerim özetle şöyle: Paranızı katılım bankasına yatırdığınızda banka bu paranın kaç gün hesapta kaldığına bakacak ve para miktarı ile gün sayısını çarparak bir tutar hesaplayacak. Daha sonra bu tutarın belli bir yüzdesi kadar tutar müşteriye eksiye düşme imkânı tanıyacak.

Örneğin, paranızın tutarı 10.000 TL ve bu para

4 gün katılım bankasındaki hesabınızda kaldı diyelim. Daha sonra bu paranın 4.000 TL'lik kısmını çektiniz ama kalan 6.000 TL, 5 gün daha hesabınızda kaldı varsayalım. En sonunda kalan 6.000 TL'yi de çektiniz, hesap bakiyeniz sıfıra düştü. Katılım bankası şu hesabı yapacak: $4 \times 10.000 \text{ TL} + 5 \times 6.000 \text{ TL} = 70.000 \text{ TL/}$ gün. Koordinat düzleminde düşünün, x eksenini zaman, y eksenini hesapta tutulan parayı gösterecek, dolayısıyla aslında para/zaman değişkenlerinin ortaya çıkardığı grafiğin altında kalan alanı hesaplamış oluyorsunuz. Devam ediyoruz, banka hesapladığı bu tutarın %60'ını size kullandırmayı planladı. Bu durumda 42.000 TL/gün eksiye düşme hakkınız olacak. Kredibilitesine bağlı olarak, hesap sahibi isterse 42.000 TL eksi bakiye yapabilecek ve bir gün sonra kapatırsa faiz ödemeyecek. Ya da varsayalım hesap sahibi bir işçi ise hesap bakiyesi 2.000 TL civarında eksi olsa bile 20 gün boyunca ($2.000 \text{ TL} \times 20 \text{ gün} = 20.000 \text{ TL/}$ gün) hiç faiz ödemeyecek.

Olmuyor mu yani bu şimdi? Hesap sahibi de faiz almıyor, banka da faiz almıyor ama banka bu işten faydalanıyor. Çünkü 70.000 TL/gün olarak hesaplanan tutarın % 40'lık kısmını İslamî bankacılık usulleri ile ihtiyacı olanlara kâr payı almak suretiyle kullanılabiliyor. Sonraki sayıda ikinci önerimi anlatacağım, sağlıklı kalın.

** İbn Haldun Üniversitesi İşletme Bölümü Öğretim Üyesi.*